

Stembrowicz, Kazimierz

"Oczerki russoj kultury XVII wieka, cz. 1", Moskwa 1979 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 71/2, 427

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Oczerki russkoj kultury XVII wieku cz. 1, Izdatielstwo Moskow-skiego Gosudarstwennogo Uniwersiteta, Moskwa 1979, s. 352.

Książka o kulturze Rosji w XVII wieku stanowi kontynuację wydawanych z dużymi przerwami od ponad dwudziestu lat tomów obejmujących historię kultury tego państwa od czasów najdawniejszych. Wszystkie dotychczasowe tezy ukazały się pod redakcją zmarłego w 1978 r. A. W. Arcichowskiego.

Zbiór szesnastu syntetycznych szkiców różnych autorów otwiera artykuł pióra zmarłego w 1978 r. A. M. Sacharowa, omawiający znaczenie wieku XVII w historii państwa rosyjskiego. W pozostałych artykułach przedstawiono kulturę materialną (rolnictwo, hodowla, tzw. przemysły i rzemiosło, manufaktury, handel i komunikacja, pieniądz, formy osiedleńcze typu wiejskiego i miejskiego, siedziby mieszkalne, odzież, pożywienie), wojsko (armia, uzbrojenie, twierdze i tzw. *zastecznyje czerty*), strukturę aparatu władzy państwowej, prawo i sądownictwo. Wielu ważnych problemów, jak np. kolonizacji Syberii czy odbudowy gospodarczej i demograficznej obszarów dotkniętych „smutą” nie wydzielono w osobne całości, lecz włączono do poszczególnych artykułów.

Książka zawiera około 100 ilustracji, wykazów i mapek. Indeksy z pewnością zamieszczone zostaną w tomie drugim.

K. S.

Anna Filipczak-Kocur, *Sejm zwyczajny z roku 1629*, Prace Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział I Nauk Historyczno-Społecznych, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa—Wrocław 1979, s. 141.

Książka jest klasyczną monografią ordynaryjnego sejmu obradującego od 9 stycznia 1629 roku. Należy ona do serii prac jakże z inspiracji prof. Wł. Czaplńskiego napisano na temat parlamentu epoki Wazów, zwłaszcza Zygmunta III. Jak wolno przypuszczać jest to skrócona wersja rozprawy doktorskiej kierowanej przez Jana Seredykę. Ograniczenia arkuszowe zmusiły autorkę do cytowania źródeł drukowanych i literatury poprzez numery odnośnych pozycji w bibliografii. Rozwiązaniu takiemu, niestety rzadko spotykanemu w naszych pracach historycznych, należy przyklasnąć.

Sejm ten posiada jedynie tylko diariusz (gdański) obejmujący całość obrad. Ważnym przeto uzupełnieniem typowych dla badania dziejów parlamentu źródeł była skrupulatnie zebrana korespondencja.

Sejm obradował w trakcie toczącej się wojny polsko-szwedzkiej i jego zadaniem było ustosunkowanie się do dalszych losów konfliktu. Ponieważ rokowania, ze względu na warunki strony szwedzkiej, zostały odrzucone, uregulowania wymagała sprawa podatków i wojska. Obrady toczyły się, zwłaszcza na początku, przy bardzo niskiej frekwencji posłów, zaś udział 39 senatorów sytuuje ów sejm wśród przeciętnie obsadzonych, a przebadanych parlamentów z czasów Zygmunta III (zob. PH t. LIX, 1978, z. 4, s. 667). Izba poselska przez pięć tygodni podejmowała sprawy nie wiążące się z najbardziej palącymi problemami państwa. Na decyzje sejmu istotny wpływ miała wiadomość o klęsce pod Górzniem (11—12 lutego), jaka nadeszła do Warszawy 16 t.m. Najistotniejsza konstytucja tego sejmu — „Podymne” była sukcesem króla. Jej projekt przedstawiła senacko-poselska komisja, o której obradach, a także o uchwaleniu konstytucji o podymnym, niestety wiemy niewiele. Wartość uchwalonego poboru podymnego była dwukrotnie wyższa niż łanowego. Podymne jednakże odrzuciła Litwa i województwa ruskie. Choć